

NEDERLAND: PARADIJS VOOR BELASTINGONT- WIJKERS

LEGE BRIEVENBUSFIRMA'S
HEBBEN NERGENS LAST VAN



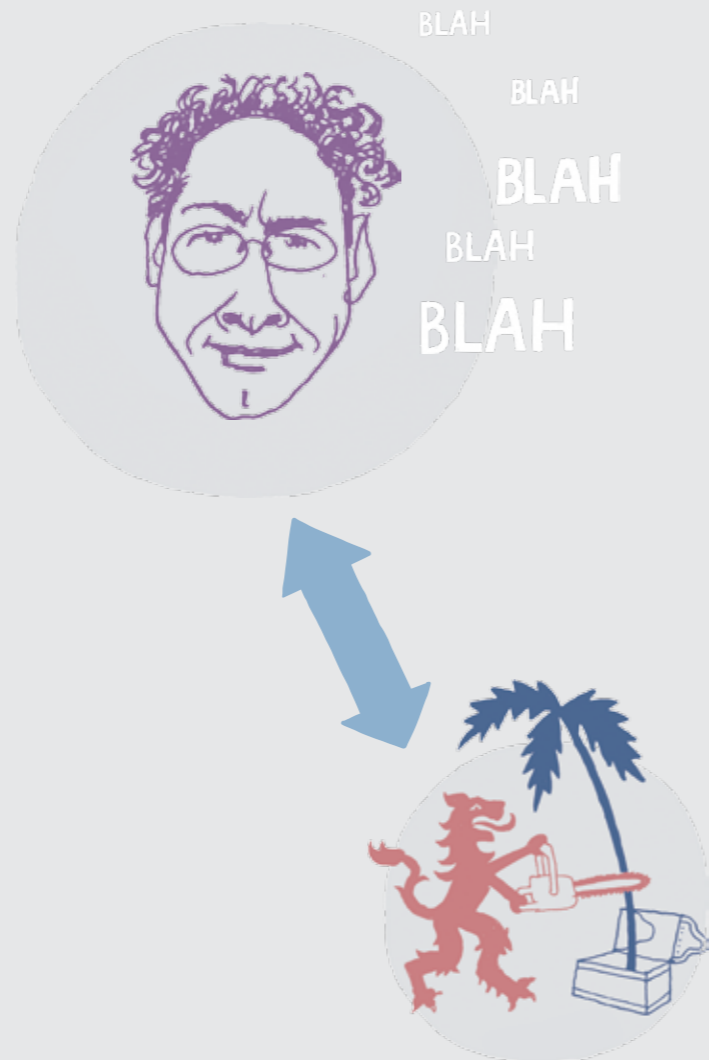
'Op lege brievenbusmaatschappijen zitten wij niet te wachten. Men kent onze lijn daarin.'

Jeroen Dijsselbloem, Minister van Financiën, 2014

Bedrijven gebruiken allerlei mogelijkheden om minder belasting in landen te betalen dan waar ze daadwerkelijk opereren. Ze schuiven met winsten en gebruiken daar volop Nederlandse brievenbussen voor. Door winsten via Nederland te sluizen maken internationale bedrijven ons land tot de grootste investeerder ter wereld. Op papier. Zo'n 14.400 brievenbussen laten rond 3.500 miljard euro per jaar door ons land gaan. En er blijft nauwelijks iets hangen in Nederland.

NUL OP DE BALANS

Gegevens van De Nederlandsche Bank laten zien dat brievenbusfirma's niks doen: ze produceren niet, ze handelen niet in goederen, ze sluizen alleen geld door. Op de betalingsbalans van Nederlandse brievenbusfirma's staat de import en export van goederen op nul. De inkomsten van brievenbusfirma's zijn primair dividenden, rente en royaltystromen. De totale inkomsten waren 156 miljard



euro in 2014 – en de uitgaven waren 161 miljard euro. Brievenbusfirma's zijn vooral goed voor multinationals. In werkelijkheid voegen ze vrijwel niets toe aan de Nederlandse economie en de schatkist.

AANTREKKELIJK KLIMAAT

Al sinds de jaren '80 laait het debat over Nederland als belastingparadijs op. In 1986 wilde toenmalig Kamerlid Willem Vermeend (PvdA) gaten in het Nederlandse belastingstelsel dichten: 'Nederland is zo lek als een mandje.' Verschillende Nederlandse regeringen hebben zich tegen het beeld van Nederland als belastingparadijs verzet. Door de financiële crisis en door internationale en maatschappelijke druk is dat standpunt onhoudbaar geworden. Sinds 2013 geeft de overheid toe dat andere landen door haar beleid belastinginkomsten mislopen en belofde verbetering. In 2014 zei zelfs minister van Financiën Dijsselbloem af te willen van 'lege brievenbussen'. Tegelijk prijzen Nederlandse ambassades in bijvoorbeeld Indonesië, Thailand, en Oekraïne juist het fiscaal aantrekkelijke klimaat van ons land aan met brievenbusfirma's en andere belastingvoordelen. Ook de trustkantoren worden

Hoe zit het ook alweer met brievenbusfirma, holding of Bijzondere Financiële Instelling?

Er is vrijwel geen verschil tussen deze begrippen. Wat ze gemeen hebben, is dat ze geen materiële activiteiten ontplooiën – geen of nauwelijks staf, geen productie, en geen verkoop van producten maar geld van en naar rechtspersonen in het buitenland sluizen die vaak deel uitmaken van dezelfde bedrijfsgroep. De Nederlandsche Bank, Kamer van Koophandel en Centraal Bureau voor de Statistiek noemen deze rechtspersonen allemaal net iets anders. In internationale literatuur wordt vaak de term Special Purpose Entities gebruikt. De Nederlandsche Bank noemt ze Bijzondere Financiële Instellingen (BFI's). De inkomsten zijn afkomstig uit deelnemingen, royalty's, licenties of omzet van buitenlandse groepsmaatschappijen en worden doorgesluisd naar andere buitenlandse groepsmaatschappijen.

niet goed gereguleerd. Zij helpen de lege firma's om aan de wet te voldoen. Recent onderzoek van De Nederlandsche Bank laat zien dat trustkantoren vaak niet weten waar het geld vandaan komt dat door hun brievenbussen vloeit en waarvoor het gebruikt wordt, zodat 'trustkantoren daarmee het risico aanvaardden om misbruikt te worden voor het witwassen van corrupt geld.' Incidenteel komen schandalen aan het licht: zo gebruikten kolonel Khadhafi van Libië en voormalig Indonesische president

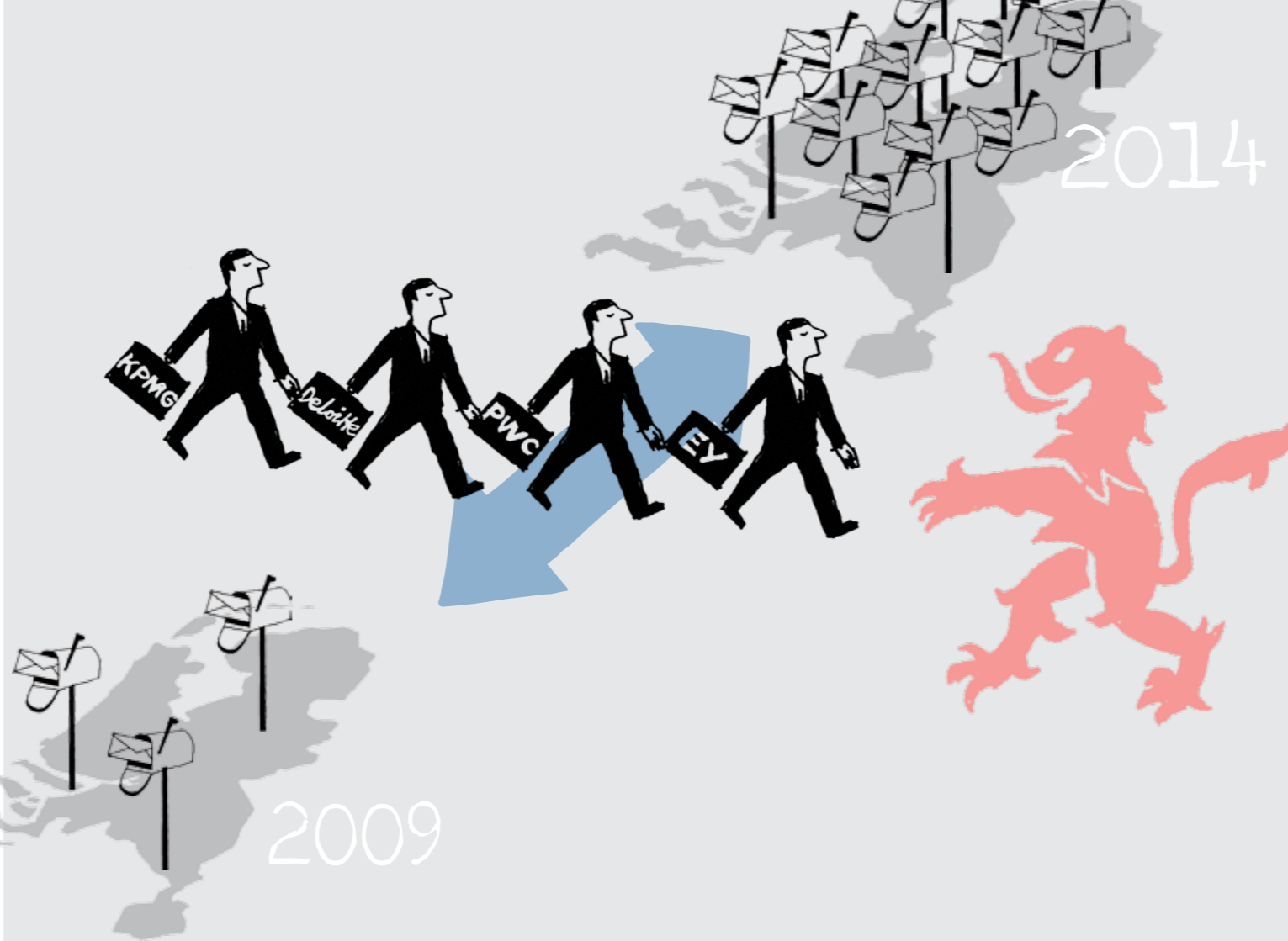
Soeharto Nederland om miljoenen weg te sluisen. Toch wil de regering nog geen publiek registratiesysteem van beneficial owners (uiteindelijk gerechtigden) instellen dat crimineel gebruik van Nederlandse brievenbussen zou kunnen blootleggen.

MEER LEGE FIRMA'S DIE MEER 'VERDIENEN'

Ondanks toezeggingen van de regering en beleidsmakers een einde te maken aan de doorsluispraktijken, neemt het gebruik van Nederlandse brievenbussen niet af – getuige ook de vele cases die media en NGO's onder de publieke aandacht hebben gebracht over Google, Starbucks, Walmart, EDP, Eldorado Gold, Associated British Foods, Paladin en SABMiller.

Het tegendeel is zelfs het geval: het gebruik van Nederlandse brievenbussen neemt alleen maar toe. Onderstaande tabellen laten drie dingen zien (BFI staat voor Bijzondere Financiële Instellingen, een andere term voor brievenbusfirma's – zie kader).

Ten eerste is het percentage enorm hoog, met gemiddeld 82 procent van inkomende en 77 procent van uitgaande



investeringen die via brievenbussen lopen. Ten tweede: dat percentages voor zowel inkomende als uitgaande investeringen hoog zijn, laat zien dat multinationals Nederland puur als doorsluisland gebruiken. Ten derde is een groeiende trend zichtbaar: het percentage van inkomende investeringen in brievenbusfirma's was 80 procent in 2009 en groeide naar 83 procent in 2013. Uitgaande investeringen via brievenbusfirma's groeiden van 76 procent in 2009 naar 78 procent in 2013.

Bovendien neemt niet alleen het aantal brievenbusfirma's toe in Nederland, ook 'verdienen' de firma's meer. Zo zijn tussen 2003 en 2014 de inkomsten van de brievenbussector met meer dan 200 procent gestegen, volgens de betalingsbalans van Bijzondere Financiële Instellingen, gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

BELEID HEEFT GEEN GEVOLGEN OP LEGE BRIEVBUSSEN

De Nederlandse overheid past haar belastingbeleid zeer regelmatig aan. Zo gaf Nederland onder nationale en internationale druk toe dat bedrijven oneigenlijk gebruik

maken van Nederlandse belastingverdragen, en kondigde aan met ontwikkelingslanden een antimisbruikclausule op te nemen in die verdragen. Een stap in de goede richting, die echter nog niets verandert aan de lagere tarieven voor bronheffing die in deze verdragen vastgelegd zijn en die tot belastingverliezen leiden. Ook heeft de overheid een aantal maatregelen genomen om bepaalde vormen van winstverschuiving tegen gaan.

Nederland verandert haar beleid ook ten gunste van bedrijven. Met stimuleringsmaatregelen als de Innovatiebox die winsten uit octrooien of patenten met maar 5 procent belast (zie factsheet Internationale belastingstrijd). Verder zijn er fiscaal gunstige aftrekregels en is er de zogeheten deelnemingsvrijstelling: voordelen uit een deelneming zijn in veel gevallen vrijgesteld in Nederland. Dit betekent dat winsten en verliezen van de dochtervennootschap niet (nogmaals) belast worden of kunnen worden afgetrokken bij de moedervennootschap. Doel van de deelnemingsvrijstelling is om dubbele belasting tegen te gaan. Echter, de praktijk leert dat de vrijstelling ook kan worden toegepast in gevallen waar geen of zeer weinig belasting is betaald op het niveau van de dochter. Dat biedt kansen voor internationaal opererende bedrijven om via Nederland belasting te ontwijken.

KORTOM ...

Tot nu toe hebben beleidsveranderingen in de afgelopen jaren niets uitgehaald tegen lege Nederlandse brievenbusfirma's. In de eerste plaats moet Nederland effectieve vestigingseisen invoeren zodat bedrijven geen misbruik kunnen maken van belastingvoordelen. Wanneer Nederland in 2016 voorzitter van de Europese Unie is, zou het zich op verschillende manieren moeten inzetten tegen belastingontwijking. Allereerst door de aanbeveling voor het tegengaan van agressieve belastingplanning (in de vorm van antimisbruikbepalingen) van de Europese Commissie verder uit te werken en in te voeren. Daarnaast moet Nederland streven naar een Europees akkoord over een minimale EU-bronheffing op uitgaande passieve inkomensstromen, om te voorkomen dat winsten van internationaal opererende bedrijven via EU-landen naar belastingparadijzen gesluisd worden.

INKOMENDE TOTALE BUITENLANDSE DIRECTE INVESTERINGEN

met brievenbus %, in miljard US Dollar

	2009	2010	2011	2012	2013
Totale investering	3.240	3.239	3.568	3.748	3.862
Voor rekening van brievenbussen	2.595	2.653	2.959	3.123	3.192
Overige (materiële investeringen)	644	586	608	624	670
Brievenbus %	80%	82%	83%	83%	83%

UITGAANDE TOTALE BUITENLANDSE DIRECTE INVESTERINGEN

met brievenbus %, in miljard US Dollar

	2009	2010	2011	2012	2013
Totale investering	3.938	4.023	4.383	4.578	4.790
Voor rekening van brievenbussen	2.985	3.076	3.401	3.588	3.718
Overige (materiële investeringen)	953	956	982	991	1.072
Brievenbus %	76%	76%	78%	78%	78%

Bron: OECD data, brievenbus percentage berekent door SOMO

BRONNEN

ActionAid, An Extractive Affair: How one Australian mining company's tax dealings are costing the world's poorest country millions, 2015

ActionAid, Sweet nothings. The human cost of a British sugar giant avoiding taxes in southern Africa, 2013

ActionAid, Calling Time. Why SABMiller should stop dodging taxes in South Africa, 2012

Americans for Tax Fairness, The Walmart Web: How the world's biggest corporation secretly uses tax havens to dodge taxes, 2015

De Nederlandsche Bank, Betalingsbalans Bijzondere Financiële Instellingen

De Nederlandsche Bank, Statistisch Nieuws 2014

De Nederlandsche Bank, Rapportagevoorschriften betalingsbalansrapportages, 2003

De Ochtend, KRO/NCRV, PvdA: Ambassades moeten stoppen met promotie lege brievenbussen, 12.2.2015

Eurodad et al., Fifty Shades of Tax Dodging. The EU's role in supporting an unjust global tax system, 2015

European Union Action Plans against tax fraud, 2012

F.H.H. Weekers, Kamerbrief betreft uitvoering motie leden Braakhuis en Groot, Doc.

IFZ/2012/85, 25 June 2012

Netherlands Foreign Investment Agency, Invest in Holland. Holland offers a competitive fiscal climate, 2015

OECD, Addressing base erosion and profit shifting, 2013, pp. 18 & 22.

OECD, FDI in Figures, April 2014

Rijksoverheid nieuws, Kabinet pakt internationale belastingontwijking aan, 30.8.2013

SOMO, Fool's Gold: How Canadian firm Eldorado Gold destroys the Greek environment and dodges tax through Dutch mailbox companies, 2015

SOMO, Large number of Portuguese multinationals shift activities to the Netherlands to avoid taxes, 2013

SOMO, Should the Netherlands sign tax treaties with developing countries?, 2013

T. Vanheste & M. Oberndorff, Vrij Nederland, Nederland belastingparadijs, met dank aan de PvdA, 2013

Tweede Kamer der Staten-Generaal, VAO Ontwikkelingen in Oekraïne, 15.5.2014

V. Houlder, Financial Times, Dutch sandwich' grows as Google shifts €8.8bn to Bermuda, 10.10.2013

Deze factsheet is onderdeel van een reeks over de schadelijke gevolgen van belastingontwijking door multinationals en de rol van Nederland als belastingparadijs. Ze bevat aanbevelingen die Nederland aansporen tot actie als voorzitter van de Europese Unie in de eerste helft van 2016. Andere sheets in dezelfde reeks gaan over Belastingongelijkheid, Schimmige praktijken en Internationale belastingstrijd.



WAT KUN JIJ DOEN?

Teken hier voor een eerlijk belastingstelsel.

COLOFON

TITEL Nederland: paradijs voor belastingontwijkers

DATUM December 2015

AUTEUR SOMO

COPY EDITOR Barbara van Male

LAY-OUT DESIGN GETLOS design & fotografie

TEKENINGEN www.milo.nu

ISBN/EAN 978-94-6207-081-3



Voor vragen en opmerkingen, neem contact op met info@somo.nl



OXFAM
Novib

Deze publicatie is mogelijk gemaakt met financiële steun van Oxfam Novib. SOMO is exclusief verantwoordelijk voor de inhoud van de publicatie en de wijze waarop deze gebruikt wordt.